

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.
Megjelenik hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Kézdi-Vásárhely, 1901. október 6.

Vasárnap.

XX. évfolyam 79. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 korona. Félévre 5 korona.
Negyedévre 2 korona 50 fillér.
Egyesszám ára 10 fillér.

A lap szellemi részét illető közlemények. Vajna Károly szerkesztőhöz, az előfizetési és hirdetési pénzek ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájába küldendők.

Hirdetmények díja:
4 havi és petitisorért, vagy annak helyéért 10 fillér.
Nyílttér sora 30 fillér.
A hirdetmények a nyíltterek díja előre fizetendő.

A szabadelvű eszmék diadala.

Kézdivásárhely, október 5.

A képviselőválasztások sorsa eldőlt. Október másodikán Magyarország megválasztotta törvényhozóinak több mint háromnegyed részét.

A liberálisizmus és a reakció döntő csatát vívott. S mint a hegyek mögül avagy sötét fellegekből előbukkanó nap, úgy bontakozik ki a szabadelvűség hatalmas, fényes génusza: tisztán, ragyogón, diadalmasan.

Az első napon megválasztott körülből háromszázharmincz képviselő közül mintegy száz kerületben egyhangulag választottak szabadelvű párti képviselőt s 242-re megye napon megválasztott szabadelvű képviselők száma.

A választások első napja tehát biztosította a szabadelvűpártnak a többséget és kicsavarta a reakció kezéből a leg erősebb fegyvert: azt a vádat, hogy Magyarországot csakis szuronyral, etetéssel-itatással, hivatali preszszóval, szóval csak erőszakkal és megvesztegetéssel lehetne a polgárságot a liberálisizmus, a szabadelvű politika táborába hajlítani.

Csendőrszurony, puskagolyó használatáról nem szólnak a választási jelentések.

Hivatali presszióknak csak elvétve akadunk nyomára a táviratokban.

Vesztegetésről meg szintén oly kevés helyről van biztos értesülés, hogy azok az általános eredménnyel szembe ugyszólván szóba sem jöhetnek.

Egyes kerületekben, hogy meglepetések történtek, erre ily nagyarányu aktusnál el lehetünk készülvé.

Kik diszei voltak s lehettek volna ezután a parlamentnek, érdemeik, fényes tehetségeik alapján: azok közül nem egyet elbuktatott az ellenfél. Ismeretlen alakokat vett nem egyet karjára: a vakszerenese. Komoly, kipróbált politikusok, erősségei a parlamenti életnek, vezérek a küzdelmekben, hulltak el egy-egy helyi nagysággal szemben. A valódi érdemet legyőzte a helyi érdek, a mint ez az igazságügy-miniszterrel is történt. Ilyen sajnálatos részletek, hibák és tévedések tényleg fordultak elő. De hogy előfordulhattak: fényes bizonyosságai annak, hogy a választók szabadon gyakorolhatták jogaikat s hogy a képviselőház ezuttal valójában a nemzet képviselője leendő.

Hogy ez így történhetett: azt első sorban annak a kiváló államférfiúnak köszönhetjük, kinek ez idő szerint Magyarország ügyeinek intézése a kezeibe le van téve: Széll Kálmánnak. Az ő párat-

lan, igazságos intézkedéseinek, Deák Ferencztől örökölt liberális szellemének tudható be a nagyfoku haladás, melyet e választások Magyarország közéletében jelentenek, hirdetve a szabadelvű eszmék diadalát.

(vk.) Majd, ha a választások eredményei egészen teljesek lesznek, még reátérünk e fontos esemény méltatására. Most a hazafias megelégedés érzetével konstatáljuk a liberalizmus diadalát, melyet a még hátralevő választások legfőljebb csak teljesebbé tehetnek, e haza és polgárainak boldogulását szíven viselő minden hazafi igaz öröme.

V. K.

Aki kimaradtak a t. Házból. Csaknem 80 régebbi képviselő marad ki az új képviselőházból. Ezek közül a halál elragadta: Szilágyi Dezsőt, Matuska Pétert, Pulszky Ágostont, Meszlény Lajost. Összeférhetlenség vagy másféle akadály folytán a jelöltségről lemondott: Aidingér János, Arányi Miksa, Blaskovits Sándor, Baoics József, gróf Berchtold Arthur, gróf Bolza Géza, Bauszner Guidó, Chorin Ferencz, Craus István, Chabada József, Dániel Márton, Dobóczy Ignác, gróf Dörmöld Lajos, Dóza Elek, Eder Ödön, Fiáth János, Ferlicska Kálmán, Földváry Miklós, Földváry Mihály, Gáspár András, Geneszy Albert, Gombos Béla, Gräfl Andor, Hegedüs Béla, Hulényi Viktor, Hajdu József, Issekutz Marcell, Ivánovits István, báró Jósika Gábor, Janitsáry Sándor, gróf Károlyi István, gróf Károlyi László, Kardos Kálmán, báró Kemény Géza, Kende Béla, Kalocsay Alán, Kóla János, Kovácsy Sándor, Király Ferencz, Kiss Albert, Kemény Pál, Kozma László, Kubinyi Árpád, Láncezy Leó, Lehoczky Antal, Lepsényi Miklós, Léway Lajos, Lónyay Sándor, Matkovits Sándor, Molnár Károly, Molnár Béla, Magyar-Kossa Géza, Nagy Gyula, gróf Nákó Kálmán, Országh Sándor, Oláh József, Polyák Béla, Psik Lajos, Ráth Péter, Reitter János, Rakovszky Géza, Roszival István, Szuhányi Ferencz, Szemere Attila, gróf Széchenyi Tivadar, Szaploneczay Miklós, Szily Pongrácz, gróf Sztáray Gábor, Tolnay Lajos, Telecsky Kristóf, gróf Töleki Géza, Takátsy Sándor, Tomesányi László, Urbanovszky Ernő, Vörösmarty Béla, Végh Arthur, Várady Gábor, gróf Wenckheim Frigyes, Wächter Henrik, Zsigárdy Gyula, gróf Zichy Jakab, gróf Zay Miklós, Zámory Béla, Zmorych Iván.

Az önálló vámtarifa. Bécsből sürgönyzik lapunknak: A mindkét részről való szakreferensek tárgyalásai az önálló vámtarifa ügyében rövid időre megszakadtak, abból az okból, mert a magyar miniszteri kiküldöttek a választások miatt néhány napra visszatértek Magyarországra. A tárgyalásokat csütörtökön újra megkezdik. Eddig a megbeszélésekkel (egyelőre csak megbeszélésekről, nem pedig tulajdonképeni tárgyalásokról lehet szó) csak a tarifa feléig jutottak el. A magyar és osztrák álláspontok különbözősége miatt már eddig is nézeteltérések merültek fel, min nem lehet csodálkozni, de remélik, hogy ama tételeket illetően, melyek most még vitások, végre is megegyeznek.

Küzdelmes választások.

Csikszeredán Molnár József szabadelvűpárti 219 szótöbbséggel Pázmándi Dénes függ. ellenében; Csikszentmártonban Györffy Gyula szabadelvű 308 szótöbbséggel; Csik-Karcfalván Dr. Fejér Antal, szabadelvű, Kolozsvárt Hegedüs Sándor miniszter és Br. Feilitzsch Arthur, Hátszegen Ponori Sándor, szabadelvű, Tordán Dr. Vertán Endre függetlenségi, Nyárádszeredán Gál Sándor függetlenségi, Alvinczen Szöcs Pál szabadelvűpárti, Marosludaszon Gf. Bethlen Balázs, Mátyásvárhelyen Dr. Sebess Dénes és Bedőházy János függetlenségi, Kolozson Bónis István szabadelvű, Jászberényben Apponyi Albert, Felvinczen Miksa Imre szabadelvű, Naszódon Dr. Bech Marcell szabadelvű, Széken Révai Mór szabadelvű, Szászhermányban Dr. Lurtz Károly szász néppárti, Torockón Boncez Miklós szab, Vizáknán Homori nemzetiségű, Zilahon Lengyel Zoltán függetlenségi Szilágyosmlyón Ugron Gábor függ. lettek képviselők szótöbbséggel.

Uj képviselők.

Egyhangu választások.

Alábbiakban adjuk azoknak a képviselőknek névsorát, akik egyhangu választás alapján nyertek mandátumot.

I. Szabadelvűek: Széll Kálmán Szent-Gotthárd. Hegedüs Sándor Kolozsvár I. Lukács László Körömczébánya. Hertelendy Ferencz Tapolca. Hertelendy László Lőcs. Jakabfy Imre Karánsebes. Mohai Sándor Gyula-Fehérvár. Török Beitalan Nagy-Enyed. Neményi Ambrus Szilágy-Cseh. Molnár Antal Szamos-Ujvár. Fernbach Péter Apatin. Szöcs Pál Alvincz. Károlyi Sándor gróf Göncz. Bethlen Bálint gróf Bethlen. Münnich Aurél Igló. Apáthy Péter Dieső-Szent-Márton. Kabos Ferenoz Balavásár. Zselénszky Róbert gróf Világos. Zsilinszky Mihály Békés-Csaba. Mayer Károly Csákova. Erdődy Gyula gróf Felső-Eőr. Andrássy Sándor gróf Homonna. Nyegre László Huszt. Steiner Ferencz Kis-Becske. Vethlen István gróf Mezőse. Obert Károly Medgyes. Lator Sándor Máramaros-Sziget. Retyi Mihály Técső. Nagy Ferencz Vissó. Gulner Gyula Abony. Csáky Lajos gróf Gölniczébánya. Telegdy József Élesd. Barcsay Domokos Bánffy-Hunyad. Baross Jusztin Troncsén. Zsámbokráthy Emil Vág-Beszterce. Haydin Imre Kisucsaújhely. Latinovich Géza Bács-Almás. Molecz Dániel Pozsony I. Neiszidler Károly Pozsony II. Sréter Alfréd Szirák. Bernáth Béla Mad Kende Péter Ungvár. Pildner Ferencz Köhslom. Mihály Péter Suhatag. Avramescu Pachomius Bogsán. Szentkereszty György b. Vajda-Hunyad. Andrássy Tivadar gróf Tőke-Terebes. Betlen Sándor gróf Maros-Ujvár. Kemény Ákos báró Szász-Régen. Salamon Géza Lubló. Latinovics Pál Rigyicza. Bánffy Miklós gróf Teke. Mikszáth Kálmán Fogaras. Serbán Miklós Alsó-Arpás. Dániel Gábor Oláhfalva. Perczel Dezső Bonyhád. Eszterházy Kálmán gróf Gyula. Fluger Károly Beszterse. Beksis Gusztáv Seps-Szt.-György. Simó Lajos Nagy-Konda. Csekonics Gyula gróf Zsomholya. Neumann Armin Bereczk. Lázár Árpád Dobra. Fülöp Béla Lippa. Semsey Boldizsár Girált. Székely György Ilyefalva. Vass Béla gróf Nagy-áklód. Hodossy Imre Kis-Szeben. Pintér Sándor Szécsény. Hammersberg László Gorbócz-Bogdány. Horvát-Patricsevics Arthur báró Szász-Sebes. Fehér Antal Czikkarcfalva. An-

drassy Gyula gróf Losonez. Lázár Árpád Dobra. Scitovszky János Nógrád.

II. Pártonkivüliek: Trauschenfels Emil Nagy-Disznód. Schmidt Károly Vidombók. Melezer Vilmos Segesvár. Dörr Soma Új-Egyháza. Schvicker Henrik Keresztény-Sziget.

III. Ellenzékiek: Ernst Sándor np. Privigye. Benyovszky Sándor gróf Kp. Duna-Vecse. Madarász József Kp. Sárkeresztúr. Leszkay Gyula Kp. Berettyó-Ujfalu. Balogh László Kp. Nagy-Szalonta. Illyés Bálint Kp. Báránd. Thaly Ferencz Kp. Nagy-Igmánd. Eötvös Károly függ. Nagy-Kőrös. Ugron Gábor Szilágy-Somlyó. Farkas Balázs Kp. Kis-Várda. Rákosi Viktor Kp. Hajdu-Nánás. Olay Lajos Kp. Szigetvár.

Az erdélyrészi magyar városok.

— Irta Janosó Benedek. —

A magyarság megerősödése a városok fejlesztése nélkül nem gondolható. E figyelemreméltó kijelentést tette közelebbiről választói előtt a közoktatásiügyi miniszter. Ha egy kissé behatóbban vizsgáljuk a magyarság térfoglalásának utolsó három évtizedes történetét, látni fogjuk, hogy a magyarosodás a legszörnyű elhaladást nemcsak a városokban tette, de egyúttal a városok mindenike valóságos központja volt egy-egy kisebb nagyobb vidék nemzeti szellemében való közművelődési törekvéseinek.

Ha általában elsőrendű fontosságú feladata a nemzeti politikának a városok erősítése, kétszeresen az a régi Erdély területén. Az erdélyrészi magyarságnak, ha a székelységet leszámítjuk, többsége jóformán a városokban él. És mégis kénytelenek vagyunk konstatálni, hogy az alkotmányos korszak kezdete óta a magyar lakosságú városok érdekében jóformán semmi sem történt. Nem becsültük meg s nem igyekeztünk értékesíteni a nemzeti politika nagy feladatai érdekében azt a becses anyagot, ami a városok magyar polgárságában rendelkezésünkre állott. Ez ok miatt nem csak stagnálnak, hanem bizonyos tekintetben vissza is fejlődtek. Két-három évtizeddel ezelőtt a városi lakosság tömege még vagyonos, vagy legalább élhető kézműiparosokból állott. Ma a kézműiparnak csak romjai vannak s a hajdani jómódu mesteremberek helyét egy alig tengődő iparosproletáriátus foglalta el.

Ipar és kereskedelmi politikánk egész az utóbbi időkig kevés szult helyezett az erdélyrészi kisebb magyar városokra. A városiasabb, a fejlettebb iparu és kereskedelmi városokat választotta akciója alapjául. Míg Torda csak nagy későn kapott egy szárnyvonalat, Deésnek, Szamosújvárnak hosszasan

kellett várakozniok egy vicinálisra, addig Szászváros, Szászszabes, Medgyes, Segesvár mellett, hogy Brassót és Szebent ne is említsük — első rendű állami vasutvonal épült mindjárt a hetvenes évek legelején.

Ipari és kereskedelmi tekintetben irányadó az erdélyi részekre vonatkozóan a brassai iparkamara volt, mely hivatalos felterjesztésében a legnagyobb vakmerőséggel azt hirdette, hogy Erdélyben a szász városokat kivéve, jóra való iparos alig is van. Egy-egy kontár vagy züllött mesterlegény képviseli a magyar ipart, ha az egyetlen Kolozsvárt leszámítjuk. S ami ennél sokkal sajnálatra méltóbb, a középpontban ezt el is hitték nekik.

Az erdélyi magyarság rekonstrukciójának alapját a székelység alkotja ugyan, de a székelységet akármennyire is megerősítjük saját földén, diadalmasan előre nyomuló, hódító elemként soha ki nem hozhatjuk a hajdani Erdély szívébe, ha vigyázó és éber lelke előőrsként meg nem erősítjük a Maros, a két Küküllő, az Aranyos és Szamos völgyeiben szétszórta fekvő magyar városokat. Ezt tenni annál inkább kötelességünk, mert hiszen a falukon lakó magyarság is nagyobb részint, mint tűzhely körül a városok körülesorportosult. Ha a magyar élet tüze a városokban megszűnik világítani és melegíteni, akkor a környék falvaiban az elnemzetietlenkedés már is aggasztó folyamata gyorsabb és pusztítóbb lesz.

Az állami beavatkozásnak nem szabad a zal beérnie, hogy egy-egy olyan erős magyar középpont, mint például Torda is, államosítja a népis-kolákat vagy fentart egy bikatelepet. Maradjunk egyelőre csak Tordánál, mely ugyyszólva középpontja a hajdani Aranyos-szék székelypépének. Még csak középiskolája sincs. Fogarásban, amelynek környékén alig is van initt-amott szétszórva egy-egy magyar, az oláhság számára állami gimnáziumot állítottak. A példák számát lehetne szaporítani, de nem szükséges. Ujjain tudja azokat felsorolni mindenki, aki csak futólag is ismeri a városok viszonyait.

Az első teendő a városokat nemcsak kulturailag, de közgazdaságilag is fölkarolni. Ha másként nem lehet, az állam anyagi segítségével is rajta kell lenni, hogy a hajdani iparos-elem a városokban restauráltassék. Ez iparos-elem szorgalma nemcsak az egykori jólétet fogja visszaszerezni, de egyúttal mindenik város vidékén széles körre is kihatón biztosítani fogja a magyar-elem vagyoni és közművelődési szupremáciáját. E miatt az erdélyrészi magyar városok érdekében való munkásság nemcsak befér a székelypolitikai programjába, de ennek olyan kiegészítő része, amely benne az általános nemzeti érdek elsőrangú jellemvonását alkotja.

Képviselőválasztás Kézdivásárhelyen

Október 5-én folyt le Kézdivásárhely városban a képviselőválasztás. Jelöltek voltak: Benke Gyula a város eddigi képviselője szabadelvűpárti programmal; ifj. Kovács János gabonakereskedő és Dr. Szacsavay Gyula ügyvéd Kossuthpárti függetlenségi programmal.

A szavazás reggel 9 órakor kezdődött s szép rendben folyt 5 óra 15 perczig. Ekkor a választás befejeztetett. Szavazott 599 választóból 504 választópolgár. Dr. Szacsavay Gyula kapott 10 szavazatot; délben visszalépett. Kovács János 180 szavazatot nyert; Benke Gyula pedig 314 szavazatot s ekként 134 szótöbbséggel Benke Gyula választott meg Kézdivásárhely város képviselőjévé.

A mandátumot Dr. Török Andor választási elnök lelkes éljenzések között átadván Benke Gyula képviselőnek, Benke Gyula meghatottan köszöntö meg a szép bizalmat, kijelentve, hogy arra jövőben is méltóvá lenni, a város és polgárság ügyeit szeretettel támogatni igyekezik.

A szabadelvűpárt fényes diadalt ért. Üdvözet a párt lelkes tagjainak! Üdvözet az újból megválasztott képviselőnek!

Éljen a szabadelvűség!

NAPI HIREK.

— Király Ő Faisége nevenapját most is, mint minden évben, szokott fényes ünnepelte meg Kézdivásárhely város közönsége. A róm. kath. templomban ünnepélyes „Te Deum“-mal összekötött nagy mise volt, melyet Révész Cyrill házfőnök mondott, Kovács J. Bernardin és Karabély Ince áldozó papok segédkezésével. A szép ünnepélyen jelen voltak: a kir. honvéd tisztikar, a m. kir. áll. polgári fiúiskola és elemi iskolák, a polgári leányiskola tantestülete, a r. k. főgymnasium ifjusága a tanártestület vezetése alatt s végül a városi tanács képviselői.

Október 6-ika, a magyar nemzeti vértanúk halálának gyászos évfordulója ez évben vasárnapra esvén, az ünnepélyes gyásztiszteltetés október hó 7-én (hétfőn) d. e. 10 órakor lesz megtartva a helybeli róm. kath. templomban, amelyre a hatóságokat, hivatalokat, testületeket, és egyeseket ez uton is hazafias tisztelettel meghívja a r. kath. plebánia hivatal.

— Kinevezés. Dr. Bálint Sándor kolozsvári tud. egyetemi magántanárt, az Erdélyi Múzeum-egylet segédét a földmívelési miniszter kinevezte a m.

TÁRCZA.

Szomoru dicsőség.

1849. okt. 6.

„Nem haltak ők meg.“

Testvéreim, magyarok, álljunk meg egy percze e napon! Ne zaklatoljon a gép, a világ zaját némitse el szíveink dobogása!

„Emlékezzünk régiekről.“

Gondoljunk az aradi tizenhárom hős vértanura! Nemzetem apraja-nagyja, ifju leventék, elaggott öregek, honleányok, koldus és gazdag egy koszorut fonjatok a dicsők homlokára! Mert ők mindenüket elvesztették, ezen gyászos, ezen a szomoru emlékeztetés napon. Szabadságukat, hazájukat, boldogságukat, életük... Melyek egyenkint is drága kincsei az embernek. S mégis él mind-egyik! szabadságunk, boldogságunk megnyirbálva, de megvan; élünk „mert élned kell“, hazánkat sem veszítettük el, sőt azóta még jobban ragaszkodunk a véráztatta rögökhez, csak Ti, egyedül Ti hiányoztok hazám fénylő csillagai, de azért Ti is élni fogtok, míg magyar él a magyar földön.

Emlékezzünk!

Kézdivásárhelytől nyugatra van egy Marosmenti szomoru, szép város: Arad a neve. A magyar

nép Golgothának hívja. Mert a mint az Üdvözítő megszentelte a Jeruzsálem melletti Kálváriát szenvedésével és véres halál áldozatával, úgy tette halhatatlanná Aradot a hősök kihullott vére. A mint Palágyi Lajos oly lelkesülten zengi:

Szabadságharcunk letűnt napvilága,
Te vakító nap a század delén,
Nem pazaroltad sugarad hiába,
Eszméiden nem győztél azonyészet.

Ennek a Golgothának csak az emléke él itt köztünk, a földje, talaja ott van a Maros mellett. Oh szent emlék nem feledlek!

Álltam körötted esőben, porban, napsugárban: ime most is ott vagyok lélekben csak a testem láthatatlan — ott. Áldja meg a harmatos ég azokat, kik a dicső hősök, a hős tizenhárom emlékét ünneplik, őrizik...

Hogy is mondja Szász Károly?

... Oh szent város...
Téged látlak minden képben,
Mely felém száll messziről...

Szombat volt akkor — írja Tisza Lajos az „Aradi Vértanúk Albumában“. Ködös, felhős reggel; 9 óráig egyetlen napsugár sem törte át a sűrű felleget.

Reggel 5 órakor megindul a szomoru menet az aradi vársáncba: Schveidel, Kiss Ernő, Dessewffy és Lázár... E pillanatban kiválik

a kisérteből 12 katona s három-három megáll mind-egyik tábornok előtt. A parancsnok jelt ad kardjával, a 12 fegyver egyszerre durran s a haza három hős fia élettelenül arezra borul...

Kiss Ernő is ott térdel mozdulatlanul. Rémitő látvány! A golyó csak vállát fúrta keresztül. Hirtelen odarohan három közlegény s egész közlőrl rásüti fegyverét.

Dicső, öreg honvédek!

Volt-e ott akkor közületek csak egy is... Láttátok-e ezt a tragédiát, a milyenhez fogható a világ történelemben nincs? Megdobban-e szívetek, mikor ezt olvassátok? Hogy mit gondoltok, azt nem kérdelem tőletek!

Bizonyára arra is gondoltok, mit Arany János „Ráchel siralmában“ oly panaszos, siri hangon énekel:

„Oh, hiszen nem fogtok ébredni tudom már...
A ti nyugovástok több a nyugalomnál...
Halva vagytok halva!...“

Oh, hogy ráillik erre a gyászos eseményre e költemény minden szava! Bár elég lett volna a boszuáldozat, bár megphent volna a hóhér munkája, bár ne kellene siratnunk még kilenc bitófa tövében, ugyanynyi hős katonát!

„Mint ha nem lett volna elég
Kisebb ajtó a halálnak...
Mintha gyöngye csirát
Egy ujj nem letörne,

kir. központi szőlészeti kísérleti állomáshoz osztályvezetővé.

— **Áthelyezés.** Dr. Kovács Áron, m. kir. honvéd ezredorvost, a brassói m. kir. honvéd gyalogezred orvosfőnökét a honvédelmi miniszter áthelyezte Szegedre. Helyébe Bruok Béla ezredorvos nevezetett ki. Dr. Kovács Áron távozását Brassóból nemcsak a katonai körök, de a magyarság is nagyon sajnálja, de másrészt örvend az áthelyezés folytán bekövetkezett megérdemelt előléptetésnek.

— **Kinevezés.** Az igazságügyminiszter Borsá Mór, csikszeredai kir. törvényszéki aljegyzőt a csikszeredai kir. járásbírószághoz alkalmazott ügyész-ségi megbízott állandó helyetteséül kinevezte.

— **Az erdélyi kath. státusgyűlés.** Gf. Majláth Gusztáv Károly erdélyi kath. püspök az erdélyi kath. státusgyűlést Kolozsvárra, október 23-ik napjára összehívta.

— **Halálozás.** Baktsi Gáspár, csikszereda kir. közjegyző, a kézdi ev. ref. egyházmegye egyik algonoka, 56 éves korában, hossza szenvedés után Budapesten elhunyt.

— **Októberi ajtató-ságok.** Mint pár év óta rendszeren mindig ugy ez évben is, egész október havában, este 6 órákor rendes isteni tisztelet fog tartatni a kézdívásárhelyi r. kath. templomban. Október hó minden vasárnapján este 1/2 6 órákor alkalmi szent beszéd is fog tartatni, melynek végeztével a polgári leányiskola r. kath. növendékeinek dalkara Rácz János kántor vezetése alatt kardalokkal fog közreműködni.

— **A rendőrkapitány vád alatt.** K. Bocz József kézdívásárhelyi rendőrkapitány ellen — ki ellen hosszabb idő óta folyik a hivatalos vizsgálat — a kir. törvényszék hivatali sikkasztás és csalás miatt — meghozta a bűnvádi határozatot.

— **A betegsegítő pénztárak felülvizsgálata.** Széll Kálmán belügyminiszter folytatja a betegsegítő pénztárak reorganizálását. Több miniszteri biztos működik az ország különböző vidékein a pénztárak felülvizsgálásával. Mivel azonban a belügyminiszterium nem rendelkezik annyi hivatalnokkal, hogy minden vizsgálatot a központ végezzen, a belügyminiszter rendeletet küldött most a törvényhatóságoknak, hogy saját hatáskörben intézkedjenek a betegsegítő pénztárak vizsgálata ügyében és visszaélések esetén tegyenek rögtön jelentést, hogy a miniszterium azonnal megtehesse a megtorló intézkedéseket.

— **A háromszékmegyei Erzsébet árvaházi női szabászat iskolánk,** ugy a szabászat, mint az izléses összeállítás terén oly csinos női öltözeteket képes összeállítani, hogy az a legfokozottabb igényeket is kielégíti. Bizalommal fordulunk a mélyen tisztelt női közönséghez, hogy ruházati szükségleteiket nálunk készíteni méltóztatassanak. Árak a legmérsékeltetebbek, összeállítás dívatlap szerint választ-

ható. Szabászat vezetőnk Gáspár Róza mérték felvételre, próbára a házakhoz is kimegy. Ugyanitt elvállalunk minden fehérnemű megrendelést, különböző színű és anyagu férfi és női harisnyák kötését vagy kifejelését. Női ipariskolánkba havi 1 korona díjért veszünk fel bejáró növendékeket. A háromszékmegyei, Erzsébet árvaházi nevelő intézet nevében Kézdívásárhelyt, 1901 szeptember hó 27-én. Nagy Károly, int. igazgató.

— **A rabipar korlátozása.** Plósz Sándor igazságügyminiszter, engedve a kisiparosok sokszor hangoztatott kérésének, mint már említettük, elhatározta, hogy korlátozni fogja a börtönök és fegyházak rabiparát. Legelőször a szegedi csillagbörtön számára vásárolt a miniszter nagy földterületet, hogy a rabokat az ipari foglalkozás helyett a földművelésre szorítsa. Ezután a váci országos fegyintézetben szüntetik meg az ipari műhelyeket, ahol eddig korlátlanul üzték különböző iparágakat. Az igazságügyminiszter Vácott és környékén nagyobb földterületet vásárol a rabok kertészeti és gazdasági foglalkoztatására.

TANÜGY.

Váratlanul-e, vagy bejelentve?

Írta: Bodali Pál.

II.

Egy hivatást átérző, s ez érzéstől áthatott tanító a jelen kornak megfelelő mederbe tereli az összes iskola ügyet... tanító és valódi nevelő az iskolában kötelessége teljesítésére sarkalja az iskolásokat, hat az előjáróságra. És ekkor reá és az iskolagyere nézve mindegy, ahárhogy jelenjék meg a tanfelügyelő — sehogysem váratlan. Igaz, hogy kezdetben nehézségekkel jár az ily erőlyes fellépés, de akarat és kitartás kell hozzá, s lassanként a kollektívességek romjain saját tekintélyének fundamentumát veti meg. Ha a tanító az iskolának igazi lelke, akkor nem történnek meg ama sajnálatos körülmények, — melyek egy tekintélyes tanügyi lapban láttak napvilágot, — hogy a gyermekeket csak a látogatás napjára rendelje fel az előjáróság! radikális tisztogatás, új ruhába öltöztetés, a lezártnak ez alkalomra betanított kitűnő felmondása csak e nap nevezetességeért eszközöltsék; vagy hogy egyik vidékről más vidékre legyen kényszerítve a tanfelügyelő zóna jegyet váltani, mert a szomszéd községben már tudják, hogy ő jelenleg x. községben van. Különbözik egy szemes tanfelügyelő előtt hamar lejárvák magukat az ilyen szemfényvesztések.

De mi örülhetünk, hogy e sötét tükörben nem a mi vármegyénk képét látjuk. De első sorban nem a miénk. — azon két férfiu az érdem, kiknek életéért nem szűnök meg e helyen is áldani a Gondviselést,

hogy a kegyelem Istene őket rendelte e vármegye és tanügyünk fejlesztésének élére.

De menjünk tovább! Miért is merülhet fel az a kérdés, hogy az iskola látogatás hogyan történjék? Az eddigi rendszer ama fogyatékos szervezetéért, melynél fogva a tanfelügyelői intézmény nem felelt meg az ő valódi feladatának, mivel az adminisztrációval járó akta munkák annyira lefoglalták a tanfelügyelőségeket minden idejét, hogy e miatt a szószeres értelmében vett tanfelügyelet — az iskola látogatás — mellékessé szorult.

S így ne csodálkozzunk, ha az 1—2 évi időközben érkező tanfelügyelő megjelenése indokoltá tette a kérdés felvetését. Gondoljuk meg csak azt, hogy nem az inába száll-e a legerélyesebb tanítónak is a bátorsága, hogy ha az a ritka vendég szerencsétlenül megjelenésével, a kiról tudja, hogy az ő véleményétől függ az ő tehetségeinek elbírálása, tekintélyének szívója, családjának fenntartása, lelki világának harmóniája — talán egész élete.

Vagy nem indokolt-e a felvetett kérdés tisztázása azon lélektani szempontból is, hogy egyik tanító, ki külvben derekasan megállja a helyet a veszületett félénkség, vagy idegességnél fogva, melyek az emberi természetben gyökereznek, s melyekről ő nem tehet — annyira elveszti lélekjelenetét a tanfelügyelő megjelenésére, hogy ezáltal ferde fogalmat alkotott szakképzettségéről, az elért eredményről. Mig egy más erős lelki erővel bíró, de gyenge tanító ujjongva hunyorit önmagának a főnökétől kiérdemelt teljes elismerés feletti örömben. Vajjon az előbbi esetben nem boszulta-e meg magát a kitűnő tanítón a váratlan megjelenés, mig az utóbbi esetben nem sokat változtat az eredményen a bejelentés is; s így az elbírálás e szomorú lélektani igazság alapján ferde fogalom szerzésnek az okozója, mely az igazság mörlegét hamis adatokkal terheli.

Hogyan lehetne mindezen segíteni, s így az igazságra fényt deríteni? Örök szeretetre kötelezett Miniszterünk fonja meg homlokára a hervadhatlan koszorút azáltal, hogy minél hamarabb léptesse életbe a tanfelügyelet nagy horderejű intencióját kiegészítő szakképzéssel, s akkor nem kell disputálni afelett, hogy a látogatás miként történjék, mert a gyakori érintkezés által tanfelügyelő és tanító közt kifejlődik és megerősödik a bizalom; s így e érintkezés érintett lélektani jelenségből származó elbírálási megszüntével mindegy lesz ugy az iskolára, mint a tanítóra és tanfelügyelőre nézve, hogy a látogatás miként történjék, mert a fődolog az lesz, hogy minél gyakrabban!

Felölös szerkesztő: Vajna Károly.

Kiadó lapfajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

Mintha kisgalambfi

Nem meg volna ölve:

Kit szíven nyomának...

Oh fiam, lelkem...

Hat órákor megindult a második, véres körmenet az utolsó, a végső utra, a honnan, a melyről nincs többé visszatérés...

Elöl Lábner ment és Knežich, Pléva lelkeszt karonfogva; ezután Pöltenberg és Aulich Sujánszky minoritával; Nagy Sándort Winkler vezette; Törököt, Bardócz, Vécheyt, Marchot, gróf Leiningent, Baló. Utolsó volt a hősök vezére: Damjanich, ki szekéren haladt a gör. kelpappal, mert lába eltörtött...

A kivégzést nem irom le. Attól elundorodik az ember. Legjellemzőbb az, hogy mikor a lövést hallotta másodízben Uthyka porkoláb neje, felsikoltott: „Nicht getroffen” s elájult...

Vége a temetésnek. Testvéreim, magyarok! Hazánk fekete szegélyű történetéből egy darab ott fekszik az új-aradi országot mellett, a kukoricza földben. A szántóföld közepén egy kömlék áll, mely rácsesal van bekerítve. Ez a 13 temetője! Ide jön el minden é. fordulón egy gyászruhás asszony, hoz egy koszorút, néhány órát keresztül zokog, aztán újra elutazik. Ez Damjanichné. Nyolcz éven keresztül minden október 6-án láttam ezt a golgot-hai utat.

Ide jön el minden magyar városnak, falunak tanyának szülőtte, hogy elhozza szívében áldozatát, s vissza vigye honfiúi öntudatának felébredt érzelmeit. Kétszer ünnepelnek az aradiak gyászos

emlékü időjelzős napot. Február 8-án, mikor az utczai harcban elesett katonákat siratják és október 6-án, mikor újra temetik gyászos énekekkel a magyar nemzetnek diszvirágait.

Megtépedt, elaggott, hős Testvéreim, öreg honvédek! Volt-e részetek abban a küzdelmes harcban, a mit Boczkó intézett az ellenség ellen? Vagy megjelentetek-e egyszer az októberi nagy temetésen? Ti tudjátok megmondani, hogy Arad népe megérdemli, hogy hőseink náluk vannak életetve.

Gondos szeretettel s szerető gondnal örködnek azon, hogy az emlékezet örlángjai ki ne hamvadjanak, hogy a honfiúi erőnyek örökmécsese: a hon-szeretet égjen, lángoljon, lobogjon, soha ki ne aludjék.

Mi is rendezünk gyász istenitiszteletet holnap. Jöjjetek el! Hozzatok el a szíveteket és régi, vihar-edzett zászlótoknak foszlányait. Mindkettőre szükségetek lesz. Az egyikre, hogy érezni tudjatok újra; a másikkra, hogy legyen mit meghajtani a dicsőültek emléke előtt! Fájdalom, többet nem tehetünk. Elég lesz ez is, csak igaz, becsületes szándékkal történjék. Öltözzetek fel tiszteletreméltó, régi, hősi ruhátokba, tüzzétek fel kalapotok mellé a Titeket megillető örök zöldet, mert Ti is élni fogtok örökké Magyarországon történetében Szentel-jétek ezt a napot teljesen a multak emlékének. Ballagjatok le lassan, tiégyve a kántai templomba, nyissátok meg ajtókat a buzgó imára:

Adj Uram nyugalmat a megholt hűveknek. És az örök világosság fényeskedjék nekik!

Azután vegyétek ismét vállaitokra a mindennapi élet szerszámaikat s harcoljátok tovább a gondterhes jelent, hogy nyugodt, csendes, háborítlan legyen álmotok a jövőben. Ha pedig napközben elfáradt karotok nem bírja tovább a munkát, bus énekekkel vidítsátok fel lelketeiket, el ne feledjétek hogy „siva vigad a magyar.”

Tanítsatok meg minket, törpe unokákat, hogy a hazát akkor is szeretni kell, mikor érte üldözést viselni tartozunk. Mert „itt élned s halnod kell.”

Egész 1867-ig csak szíveinkben ültük meg a nagy évfordulót, mondja Lukácsy Miklós, szintén 48-as honvéd. Egy-egy ismeretlen kéz-koszorúja virágolta fel a szentelt hantokat és megjelölt mindent az emlékezet... ezt nem lehetett eltüntetni, többet viszont nem lehetett tenni.

Megváltozott azonban azóta minden, a haladó idő lassankint visszaadott önmagunknak s ma már szabadon gyujthatjuk meg a gyászünnepekkel lobogó fáklyáit, lengethetjük a véráztatott zászlókat a dicső vértanúk csontjai felett, senki sem von kérdőre e miatt; senki sem vádol illojálításról bennünket.

De lobogtassuk is!

* * *

Ez volt a „Szomorú dicsőség” rövid története.

Asboth Viktor.

Hirdetések.

841—1901. végreh. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közzhírre teszi, hogy a kézdivásárhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. 746. számú végzése következtében Dr. Szaecsvai Gyula ügyvéd által képviselt Paul Finkenrath cégé javára kézdivásárhelyi Bogdán Ferencz ellen 144 és 120 korona s jár. erejéig 1900. évi január 16-án fogunatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 1429 koronára becsült következő ingóságok u. m.: Egy zongora 480 kor., két vaságy 60 kor., egy diván 30 kor., két díó fa sifoner 80 kor., egy varró gép 40 kor., egy mosdó szekrény 30 kor., hatszék 30 kor., egy ebédlő asztal 60 kor., férfi ingek és ruha nemük 80 kor., ágynemű 130 kor., három lomos pokrocz 30 kor., 4 drb. kásmar paplan 20 kor., 12 drb. törülköző 10 kor., 1 aranygyűrű 30 kor., 1 tükör 42 kor., poharak 5 kor., kis villa, kanál 20 kor., 1 fali tükör 30 kor., ablak függönyök és szőnyeg 11 kor., inga óra, függő lámpa 21 kor., két búrónd 10 kor., konyha edények 20 kor., 3 ágytakaró 10 kor., 5000 drb. képes levelező-lap 100 kor., nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kézdivásárhelyi kir. járásbíróság 1900. évi V. 746. számú végzése folytán 144 és 120 korona tőkekövetelés, ennek összes lehető járuléka és kamatai eddig összesen megállapított költségek erejéig kézdivásárhelyen a piacz soron, alperes lakása előtti téren leendő eszközölésére 1901. évi október hó 14-ik napjának délelőtti 9 órája határidőül ki-tűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el-fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, a jeleu árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kézdivásárhelytől, 1901. évi szept. hó 16-ik napján.

(137. 1—1.) **Kakutsi Ádám,**
kir. bírósági végrehajtó.

Sz. 1605. eln.
1901.

Árlejtési hirdetmény.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék hivatali helyiségeinek fűtésére az

1902-ik évben 227 köbméter, a kir. ügyészség hivatali- és fogházhelyiségeinek fűtésére 104 köbméter, a kézdivásárhelyi kir. járásbíróság hivatali helyiségeinek fűtésére 57 köbméter, a kovásznai kir. járásbíróság hivatali helyiségeinek 89.50, — a fogházhelyiség fűtésére 26.40 köbméter, a sepsiszentgyörgyi kir. járásbíróság hivatali helyiségeinek 126.10, — a fogházhelyiség fűtésére 50.47 köbméter, a nagyajtai kir. járásbíróság hivatali helyiségeinek 43, — a fogházhelyiség fűtésére 26.92 köbméter tüzfűtő szállítása iránt a folyó hó 25-én megtartott árlejtés eredményre nem vezetve — az árlejtés újabb megtartására határidőül a folyó évi október hó 17-dik napjának délelőtti 9 órája alólírott törvényszéki elnök irodájában ki-tűztetik.

Miről vállalkozók azon figyel-moztetéssel értesíttetnek, hogy

a) a törvényszék, kézdivásárhelyi kir. járásbíróság és kir. ügyészség hivatali helyiségei, valamint a kir. ügyészség mellett lévő fogház részére szükséges tüzfűtő együttes szállítása iránt külön;

b) a kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai járásbíróságok hivatali és fogházhelyiségei részére szükséges mennyiség szállítása iránt járásbíró-ságoként külön-külön is tehető ajánlat.

Kötelesek vállalkozni kívánók azon esetben, ha a fennebb a), b) pon-tokban felsorolt összes helyiségek ré-szére szükséges tüzfűtő mennyiség szállítását együttesen elvállalni óhaj-tják, 267 korona bánatpénzt, ellenben csak az a) pont alatti helyiségekre vonatkozólag tett ajánlat esetében 140 korona, — a kovásznai járásbí-róság és fogház részére tett ajánlat esetében 41 korona, — a sepsiszent-györgyi járásbíróság és fogház ré-szére tett ajánlat esetében 62 ko-rona, — és végül a nagyajtai járás-bíróság és fogház részére tett aján-lat esetében 24 korona bánatpénzt az árlejtés megkezdése előtt kész-pénzben, vagy onadékképes értékpapirban letenni. Kellő bánatpénz-zel ellátott zárt ajánlatok is elfo-gadtatnak az árlejtés megkezdése előtt.

A feltételek ezen törvényszék el-nöki irodájában, valamint az itteni ügyészség, a helybeli, kovásznai, sepsiszentgyörgyi és nagyajtai kir. járásbíróságoknál megtekinthetők.

Kézdivásárhelyen, 1901. szept. 26.

(135. 3—3.)

Solióm,
törvénz. elnök.

131.564. VII. a. sz. m. kir. Belügyminis.ter.

Erdély legkittünőbb új ásvány- és gyógyvize: Bodok sűtőpataki

„VILMA-FORRÁS.”

A „Vilma-forrás” vize egyike a legkedvezőbb vegyi ösz-szetételű földes alkalikus ásványvizeknek. Mint gyógyviz or-vosi tekintélyek által javallva van: a légző szervek és gyomor hurutos bántalmainál, emésztési hiányoknál, étvágytalanság-nál, a húgyszervek hurutos bántalmainál, esont képződésnél és Brigh kóránál stb.

Mint élvezeti víz kristály tisztasága és kellemes savanykás zénél fogva páratlan ásványviz.

BIZONYÍTVÁNY.

A sűtőpataki „Vilma-forrás” ezim alatt forgalomba lévő gyógyvizet sikerrel alkalmaztam mind ama betegségekre szemben, melyek ellen hasonló összetételű ásványvizek szoktak alkalmaztatni.

Kolozsvárt, 1901. április 12-én.

professor Dr. Purjesz Zsigmond s. k.

Főraktár: Kovács Sándor urnál Kézdivásárhelyen.

Szétküldési központ: Sepsi-Bodok.

Barabás Ferencz,

21. 16—0. gyógyszerész a „Vilma-forrás” kezelője

Molnár Józsiás országgyűlési képviselő kézdivásárhelyi szőlő telepén a szüret **kedden, október 8-án** veszi kezdetét.

Finom fajszőlőkből szűrt must 50 literen felüli mennyi-ségben literenként 48 fillérért fog eladatni. Vevők a szűrés-nél jelen lehetnek.

Keddtől kezdve a finom esemege szőlő Molnár J. mű-malma liszt-üzleteiben kilogrammonként 40 fillért kapható. 138. 1—1.

Régi könyveket, képeket és metszeteket

készpénzben vásárlók.

Ajánlatokat vagy pedig értesítést „L. S.” betűk alatt a Nemzeti szálló-dában Kézdivásárhelyre kérek. 1—2. 139.

Hirdetések olcsó áron felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Ny. Ifj. János M.-nél Kézdi-Vásárhelytől.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școala BCU Cluj Napoca